

23. Más (47—48. l.)

Bánót én fejemet,
Szálta bus szívemet,
űdő Nap miként Nap
oránként enyeszik.
Enis mint Rosmárint
ragyogo szép Rubint
fémlettem teczettem
szívek rejtékében.
Nilus szigetében
az kedves ligetben
en olly kor, mely sokszor
valék becsületben.
Ezer szerentsének
szív szakasztó szemnek
egyikre job hirre
Csillámozob fénye.

Jaj már el hagyattam
mély tengerben usztam
szívemnek leg terhesb
horgába akadtam.
Mert szívem rejtekin
hordozok közepin
olly nyilat melly miat,
bánót vezt naponként,
Rosa egy üvegben
adhat drága mézben
olly férget, melly mérget
képhez (így) kőhintéssel.
Ez izei mutatván
fekelyet titkolván
kostolván el nyomot,
halálra is vonszot.

Vége.

Versfők: BENE IMRE.

DÉZSI LAJOS.

DEÁK FERENC KÉT LEVELE GRÓF MIKÓ IMRÉHEZ A VÖRÖSMARTY-ÁRVÁK SEGÉLYEZÉSE ÉRDEKÉBEN.

A Vörösmarty-árvák támogatása érdekében tudvalevőleg mindjárt a költő halála után országos mozgalom indult meg, amelynek élén Deák Ferenc állott. A mozgalomba természetesen az erdélyi magyarság bekapcsolása is szükséges volt. Erre vonatkozik Deák Ferenc itt következő két levele, melyet gróf Mikó Imréhez intézett. Mindkét levél eredetije az Erdélyi Múzeum Egylet gróf Mikó levéltárában van.

1.

Pest, 1855. decz. 11.

Mélyen tisztelt Nagyméltóságú Gróf!
és Belső Titkos Tanácsos Úr!

Honunk legjelesebb költője Vörösmarty Mihály elhunyt s özvegyét és három kiskorú árváját vagyontalan állapotban hagyta. Lelkének dús tehetségei mellett is vagyoniilag szegény maradt ő, noha legszerényebb egyszerűségben folytak le napjai, mert munkás életének minden óráját az irodalom nehéz pályáján honának szentelte. Kitűnő sikere fényes dicsőséget aratott, de értéket nem szerzett, még annyit sem, a mivel családjának jövőjét biztosíthatta volna.

Ohajtása volt a boldogultnak, mit élte vég napjaiban is nyilvánított, hogy elhagyott árváinak gyámja legyek. Harmincz évi szoros barátság kötött engem ő hozzá s én szent kötelességemnek tartom ohajtását valószínűsíteni, de ha vele közelebbi személyes viszonyban nem álltam volna is, bizalmát megtisztel(te)tésnek tekinteném.

Aggódva nézek a jövőönek elébe, mely a jeles férfinak özvegyére s ártatlan kisdedeire vár, de csüggedni nem enged ingatlan bizalmam, hogy a magyar irodalomnak számos baráti szeretet és hála érzelmeivel fogják

felkarolni az elhagyottakat s tettekben is fog nyilvánulni a szíves tisztelet, mellyel oly számosan kísérik az elhunyt dicső emlékét.

Hirlapok útján óhajtottuk volna felszólítani a magyar irodalom barátait oly segélyezésre, mely köztartozásunknak s a dicsőült jeles érdemeinek megfelelőleg az özvegy sorsát, az árvák illő nevelését biztosítsa, hogy el legyen hártva nemzetünkről azon vád, mintha mi a köztünk feltűnt s honunk javáért fényes sikerrel működött lángésznek becsét méltányolni képesek nem volnánk vagy elég hálátlanok lehetnénk, nem gondoskodni vagyontalan családjáról azon férfinak, ki csak azért nem gondoskodhatott kellőleg övéiről, mert egyedül honának s a tudománynak élt s lángeszének minden erejét a nemzet szellemi műveltségének emelésére fordította. De az ilyenmű nyilvános fellépés tiltva lőn, a magyar akadémia elnökeinek sem sikerült e részben engedélyt kieszközölni s a magánutoni segélyezés van egyedül megengedve.

Szent kötelességet teljesítetek tehát, a honfinak, hű barátinak és gyámnak kötelességét, midőn a magyar irodalom barátinak sorában Nagyméltóságotat tisztelettel s bizalommal megkérem, legyen kegyes, segítse nemes lelkű adakozás által letörlni az atyátlan árváknak könyeit, kik atyjokban mindenkiket elvesztették, segítse meghálálni a lángszellemű költőnek jeles érdemeit maradékiban s ekép leróni a nemzet legszentebb tartozását.

És mivel a magánutoni segélyezés van csak megengedve, bizalmas kérésem arra is kiterjed, legyen szíves barátainak, ismerősinek körében mindazokat, kik az elhunytak érdemeit tisztelik, a szellemi műveltség magas becsét méltányolni tudják s részvételt vannak az árvák iránt, magán úton megkérni, hogy keblök nemes érzelmeit követve, ők is adakozzanak s áldozzanak e nemes célra.

Külön aláírási ívek nem küldethetnek szét, de mindenki, a ki valamely barátja, ismerőjétől bármi segélypénzt fölvesz, az adónak nevét is feljegyezve a pénzzel együtt, küldje hozzám Pestre (Angol királyné szálloda 72. sz.) vagy Tóth Lőrincz úrhoz (Uri utca Tratner-Károlyi ház 1.º emelet) s megnyugtatósára a pénz átvételéről elismervény fog kiszolgáltatni. Nem csak készpénzt, hanem bármi kamatozó statuspapiroost s urbéri kárpótlási kötelezvényt is hálás köszönettel fogadok.

Erdélyben a viszonyokat most kevésbé ismerve, bátor vagyok határtalan bizalommal ezen egész ügynek ottani előmozdítását Nagyméltóságod kezeibe tenni le. Én csak Báró Kemény Sámuelnek és Ujfaludy¹ Sándor barátomnak írtam. Legyen kegyes Nagyméltóságod Erdélyben mindazoknál, kik buzgósággal és tehetséggel bírnak, ezen célhoz hozzájárulni, mindent, mit Nagyméltóságod czélszerűnek vél, elrendelni. Ha netalán szükségesnek látja Nagyméltóságod, hogy ott még valakinek én is írjak, méltoztassék engem becses levele által tudósítani és én azonnal megteszem, a mi szükséges, megjegyezve, hogy az erdélyi cath. Clérus főpapjainak már írtam.

Ismétem buzgó kérésemet s Nagyméltóságod kegyeibe ajánlott mély tisztelettel vagyok

Nagyméltóságodnak

alázatos szolgálja

Deák Ferencz mpr.

E levélben csak az aláírás a Deáké; a többi, maga a levél, más kéz írása.

¹ Tollhiba Ujfalvy helyett. *Közlő.*

2.

Pest, Január 7-én 1856.

Kedves Barátom!

Örömmel fogadom és viszonyzom szíves, nyájas ajánlatodat, s mellözve a czimeket, a bizalom és barátság tartozkodás nélküli hangján írok Hozzád.

Fogad(ó) el mindenek előtt őszinte köszönetemet azon barátságért, hogy Vörösmarty árvájának ügyét Erdélyre nézve magadéva tenni szíves valál. Én minden részben megnyugodva tettem le azt kezeidbe, mert tudtam, hogy mind az eredményre, mind a módra nézve, miáltal az eredmény eszközöltetni fog, az a legjobb kezekben leend. Ismeretleneknek nem is írtam Nállatok, mert félttem, hogy lehetnek, kik az ügyet silány koldulássá alocsonyítanak le a legjobb szándék mellett, pedig az a dolog erkölcsi hatását gyengíténé.

Írtam ugyan néhány r. catholicus és protestans papoknak Erdélyben is, de ez csak azért történt, mert itt is magyar országon felszólítottam minden felekezeti magyar lakosság előbbkelő papjait. — Az erdélyi magyar papságot tehát sértés nélkül nem mellőzhettem.

Bocsáss meg, Barátom, hogy e válaszzal is kissé késtem, de épen a levelezések által el valék nagyon foglalva, most kezd gyérülni foglalatosságom Isten áldjon! Tartsd meg szíves barátságodban

tisztelő barátodat
Deák Ferenczet mpr.

Teljes szövegében Deák Ferenc kezeirása.

Közli: KRISTÓF GYÖRGY.

A NEMZETI SZÍNHÁZ LEVELESLÁDJÁBÓL.

A Nemzeti Színház levéltárának eddig még föl nem tárt anyagában sok irodalomtörténeti érdekességű kézirat lappang — ezúttal a missilis levelek közül teszek közzé egypár jellemző darabot.

1.

A Nemzeti Színház igazgatóságának két állandó kellemetlenséget kellett legyűrnie. Az egyik volt a színház művésznő tagjainak állandó súrlódása — páholyhelyeik miatt. Akkor ugyanis két-három páholyt tartott fenn az igazgatóság a művésznők számára, maga osztván ki, kinek melyik páholyban van helye. Ebből rengeteg sok veszekedés és alkalmatlanság lett. A másik volt az írók és szerkesztők szabadjegy-kérdése. Az író urak a szabadjegy dolgában nem ismerték a tréfát. Ha már 'szerzők' voltak, megkövetelték, hogy állandó szabadjegy legyen a zsebükben. Ha pedig ettől a nagy teher-től megszabadulni akaró igazgatóság ezt a kiváltságukat meg akarta szüntetni, akkor az írók fehéborodtak és levelekkel ostromolták gróf Rádayt vagy gróf Festeticset, az intendantst, vagy Szigligetit, a titkárt.

Erre vonatkozik a mindég kellemetlenkedni tudó Vahot alábbi levelének második fele — de még érdekesebb az eleje, Vahotnak irodalomtörténeti jelentőségű fenyegetőzése. Ráday Gedeonnak írta.